

SVERIGES RUNINSKRIFTER

UTGIFNA AF

KUNGL. VITTERHETS HISTORIE OCH ANTIKVITETS AKADEMIEN

FÖRSTA BANDET

ÖLANDS RUNINSKRIFTER

GRANSKADE OCH TOLKADE

AF

SVEN SÖDERBERG och ERIK BRATE

STOCKHOLM

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

1900—1906

[111410]

drottning Yrså, och alltså Rolfs halvesyster på mödernet, anföll han (Rolf krake) också med krig, underkufvade och gjorde honom skattskyldig åt sig». ¹

Arngrim Jónsson gör Hjørvard till konung på Öland, hvarmed han icke särskildt sättes i förbindelse i Rolf Krakes saga, men någon mellanhand mellan Arngrim Jónsson och Suhm måste finnas, som dels ändrat Arngrim Jónssons namnformer Hervardus, Hiorvardus, Hjørvardus till Hiortvar, dels ur uppgiften, att Rolf gjorde honom skattskyldig, slutit, att han borde hafva titeln jarl.

Doc. A. Olrik, Köpenhamn, upplyser mig i bref, att formen *Hiortvar* första gången förekommer hos Hvitfeldt, *Danmarks riges krønike* (1604), och möjligen är skriffer för *Hiarthwarus* hos Saxo, från hvilken sannolikt ock benämningen »jarl» härstammar, (Saxo, *Gesta Danorum* II, ed. Holder s. 57: Tunc Roluo magni acuminis iuuenem Hiarthwarum nomine . . . Suetie prefectum constituit . . .). Samarbetaren af uppgifterna hos Arngrim Jónsson och Saxo är emellertid fortfarande obekant.

Det synes då högst troligt, att 4—6 **uar** utgjort senare stafvelsen i namnet *Hiortvar* och alltså r. 1—6 hela detta namn. R. 1 har antagligen varit * h, i har Spink ej varsnat, 2 ↑ har troligtvis varit ≠ 0 eller ø, 3 ∩ u är felläst för R r, t har blifvit förbisedt; i fråga om en kalksten kan man väl vänta sig dylika felläsningar af en icke sakkunnig undersökare, då sammanhanget icke gaf någon ledning, helst om stället varit svårläst. Eller, manne ∩∩ uu står för w, så att hio i [hio]rtuuar *Hiortvar* saknas?

Runorna 4—6 **uar** kunna alltså icke vara pret. 'var', som man eljest skulle vänta; det verb, som tarvas, måste hafva funnits efter **ølanþe**.

Inskriftens början: »Hiortvar en jarl på Ölande . . .» är rytmisk, inskriften torde därför hafva utgjort ett par värser, och det saknade verbet hafva varit 'fanns', rimmande på »hans» i slutet af andra värsen, som säkerligen skall fullständigas till: Han dödde. Gud hjälpe själ hans'.

Inskriften har alltså förmodligen innehållit följande runor:

[∩]≠R[∩]∩R (el. [≠]R∩∩R) HHT HRT BT ≠HTBT [∩HTH] *H[∩] B≠BT [∩∩B] *HTBT] HHT *HTH

Translitteration: h[∩]ør[t]uar (el. [hio]rtuuar) ain iarl ba ølande [fans] ha[n] dødde gud hialbe sial hans

Vid translitterationen har þ återgifvits med d, emedan ristaren uppenbarligen brukar runan för denna bokstaf. Runan ≠ betyder ø i **ølande** och **dødde** och kan ju äfven hafva denna betydelse i namnet, som alltså kan vara att läsa *Hiortvar*. Att det ristats **ain** och icke **en**, torde utgöra ett försök att gifva inskriften ett ålderdomligt utseende.

Transskription: Hjörtvar en jarl på Ölande fanns; han dödde; Gud hjälpe själ hans.

Öfversättningen sammanfaller i det närmaste med transskriptionen. Formen 'dødde' för »dog» tillhör runstenens tidevarf, t. ex. Peringskiöld, Mon. Ullerak. (Sthm 1719) s. 324: Konung Biörn på Håga dødde Anno Christi 840.

¹ A. Olrik, Skjoldungasaga i Arngrim Jonssons Udtog i *Aarb. f. nord. Oldkyndighed* 1894, s. 115: Hervardum etiam regem in Eylandia, qui inconsulto Rolphone Sculldam Adilsi regis Sveciæ et Yrsæ reginæ filiam, Rolphonisque proinde sororem uterinam duxerat, ob id ipsum bello adortus subegit sibi tributarium reddidit. Prof. L. F. Löffler har gjort mig uppmärksam på detta ställe.

